

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 12 maj 2008

Ö 2289-05

KLAGANDE

SYSTHERM INFO Spolka z ograniczona odpowiedzialnoaci

ul. Janickiego

60-542 Poznan

Polen

Ombud: Advokat Hans Forssell

Linklaters Advokatbyrå AB

Box 7833

103 98 Stockholm

Ombud: Advokat Conrad Wallenrodhe

Linklaters, Warsaw Towers, ul. Sienna 39

8 th floor

PL-00-121 Warszawa

Polen

MOTPART

KORDAB International AB, 556214-2900

Amiralitetstorget 3

371 30 Karlskrona

JP Infonet Förlag AB
www.jpifonet.se

Ombud: Advokat Jan Sjöberg
Wistrands Advokatbyrå
Box 70393
107 24 Stockholm

SAKEN

Avvisande av talan

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut den 4 maj 2005 i mål Ö 9872-04

Hovrättens beslut

se Bilaga

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen fastställer hovrättens beslut.

SYSTHERM INFO Spolka z ograniczona odpowiedzialnoæci skall ersätta KORDAB International AB för dess rättegångskostnader i Högsta domstolen med etthundratjugotusen (120 000) kr, varav 95 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens avgörande tills betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

SYSTHERM INFO Spolka z ograniczona odpowiedzialnoaci har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens beslut, skall undanröja tingsrättens avvisningsbeslut och återförvisa målet till tingsrätten för vidare handläggning.

Bolaget har vidare yrkat befrielse från skyldigheten att utge ersättning för KORDAB International AB:s rättegångskostnader vid tingsrätten samt yrkat att KORDAB International AB skall förpliktas att utge ersättning för bolagets rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten.

KORDAB International AB har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Den 16 april 1997 ingick Systherm och Kordab ett avtal om utveckling, marknadsföring och försäljning av bl.a. ett datorprogram. Avtalet innehöll en skiljeklausul. Den 5 maj 2001 påkallade Systherm skiljeförfarande mot Kordab i enlighet med skiljeklausulen. I januari 2002 begärde skiljemännen att parterna skulle göra en förskottsbetalning på ersättningen till skilje-

männen. Båda parter betalade det begärda förskottet. Den 12 juni 2003 begärde skiljemännen ytterligare förskott. Systherm betalade medan Kordab vägrade att betala detta förskott. Skiljenämnden gav Systherm möjlighet att inom viss tid betala även Kordabs andel vid äventyr att skiljeförfarandet annars skulle kunna komma att avskrivas. Sedan Systherm meddelat skiljenämnden att bolaget inte avsåg att betala Kordabs andel av förskottet skrev skiljenämnden den 17 december 2003 av målet samt förpliktade parterna att solidariskt svara för ersättningen till skiljemännen.

Systherm väckte därefter genom stämningsansökan i april 2004 den i förevarande mål aktuella talan mot Kordab. Som grund för talan åberopade Systherm att Kordab brutit mot skiljeavtalet genom att inte betala det av skiljemännen begärda extra förskottsbeloppet och därför var skyldigt att ersätta Systherm den skada som Systherm orsakats till följd av kontraktsbrottet. Kordab yrkade att käromålet skulle avvisas med hänvisning till att det påstådda kontraktsbrottet enligt skiljeklausulen skall prövas av skiljenämnd. Systherm invände häremot att Kordab enligt 5 § 3 lagen (1999:116) om skiljeförfarande förlorat rätten att åberopa skiljeavtalet som hinder för rättegång eftersom Kordab inte i rätt tid ställt sin andel av begärd säkerhet för ersättningen till skiljemännen.

Frågan i Högsta domstolen är i första hand om den nämnda bestämmelsen i lagen om skiljeförfarande, som Systherm gjort gällande, innebär en generell förlust av rätten att åberopa ett skiljeavtal som hinder för rättegång eller om

bestämmelsen, som Kordab gjort gällande, endast är tillämplig i förhållande till den tvist i vilken parten underlåtit att ställa en begärd säkerhet.

Bestämmelsen om att den som underlåter att ställa begärd säkerhet förlorar rätten att åberopa skiljeavtal som hinder för rättegång var en nyhet som infördes genom lagen om skiljeförfarande. Bestämmelsens ordalydelse och vad som uttalas i propositionen (prop. 1998/99:35 s. 165 och 216) utesluter inte att underlåtelse att ställa begärd säkerhet skulle kunna uppfattas som ett generellt hinder mot att åberopa ett skiljeavtal som rättegångshinder. Det skall emellertid observeras att bestämmelsen är utformad på samma sätt som de två andra fall av förlust av rätten att åberopa skiljeavtal som rättegångshinder som regleras i den aktuella paragrafen (bestridande av begäran om skiljedom och underlåtelse att i rätt tid utse skiljeman). Dessa fall reglerades redan tidigare i lagen (1929:145) om skiljemän. Av 3 § i den lagen framgick klart att den i paragrafen reglerade förlusten av rätten att åberopa ett skiljeavtal inte var generell utan avsåg den tvist i vilken skiljeförfarandet påkallats. Klart är också att avsikten inte varit att göra någon ändring i den delen utan tvärtom att den tidigare ordningen skulle behållas (se a. prop. s. 71 och 216). Det finns inte heller något som tyder på att en annan ordning skulle varit avsedd att gälla beträffande underlåtenhet att ställa begärd säkerhet.

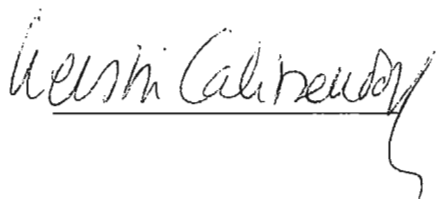

Den talan mot Kordab som Systherm nu vill föra i allmän domstol är, såsom den utformats, inte samma tvist som Systherm förde talan om i skiljeför-

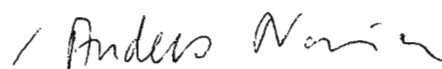
farandet. Kordab har därför inte på grund av bestämmelsen i 5 § 3 lagen om skiljeförfarande förlorat rätten att åberopa skiljeavtalet som rättegånghinder.

Hovrättens beslut skall därför fastställas.

De rättegångskostnader för vilka Kordab yrkat ersättning i Högsta domstolen får anses vara skäligen.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Dag Victor (referent),
Ann-Christine Lindeblad, Ella Nyström, Kerstin Calissendorff och
Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Anders Norin

RÄTTEN

Hovrättspresidenten Johan Hirschfeldt samt hovrättsråden Kristina Boutz, referent och protokollförare, och Ingela Perklev

FÖREDRAGANDE

Hovrättsfiskalen Maria Källkvist

KLAGANDE

SYSTHERM INFO Spolka z ograniczona odpowiedzialnoæci
ul. Janickiego
60-542 Poznan
Polen

Ombud:

1. Advokaten Conrad Wallenrodhe, Linklaters, Warsaw Tower, ul. Sienna 39, VII, 00-121 Warszawa, Polen
2. Advokaten Hans Forssell, Linklaters Advokatbyrå AB, Box 7833, 103 98 Stockholm

MOTPART

KORDAB International AB, 556214-2900
Amiralitetstorget 3
371 30 Karlskrona

Ombud: Advokaten Per Håkansson, Amber Advokater, Ronnebygatan 49,
371 34 Karlskrona

SAKEN

Avvisad talan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Solna tingsrätts beslut den 30 november 2004 i mål T 1239-04

SYSTHERM INFO Spolka z ograniczona odpowiedzialnoæci (nedan Systherm) har yrkat att hovrätten med undanröjande av tingsrättsens beslut om avvisning av målet och skyldighet för bolaget att ersätta motpartens rättegångskostnader skall återförvisa målet till tingsrätten för vidare handläggning. Bolaget har även yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

Målet föredras och hovrätten fattar följande

BESLUT (att meddelas 2005-05- 04)

Skäl

Systherm har vid tingsrätten yrkat att KORDAB International AB (nedan Kordab) skall utge skadestånd till bolaget. Skadeståndet avser, enligt Systherm, ersättning för bolagets kostnader i form av ersättning till skiljemännen, egna ombudskostnader och egna kostnader med anledning av ett tidigare avslutat skiljeförfarande mellan parterna. Grunden för Systherms talan är att Kordab brutit mot det ingångna skiljeavtalet genom att inte betala det av skiljenämnden begärda förskottet, vilket medförde att skiljeförfarandet avslutades utan någon prövning i sak.

Kordab har yrkat att målet skall avvisas och invänt dels att skadeståndskravet är en ny tvist som enligt skiljedoms klausulen skall prövas av skiljemän dels att fördelningen mellan parterna av kostnaderna för det avslutade skiljeförfarandet avgjorts slutligt genom skiljedomen den 17 december 2003.

Systherm har bestritt avvisningsyrkandet och hävdar att skiljeklausulen enligt 5 § 3 lagen (1999:16) om skiljeförfarande inte längre gäller och därmed inte kan åberopas som rättegångshinder av Kordab. Systherm har vidare anfört att deras talan inte rör fördelningen av kostnaderna i skiljedomsprocessen utan avser den direkta skada som Systherm orsakats till följd av Kordabs brott mot skiljeklausulen.

Hovrätten gör följande bedömning.

Någon invändning mot skiljeavtalet som sådant eller att detta i och för sig inte skulle gälla den aktuella tvisten har inte framställts i målet. Systherms invändning mot skiljeavtalet avser istället frågan om Kordab har förlorat rätten att åberopa skiljeavtalet som rättegångshinder med hänsyn till bestämmelsen i 5 § 3 lagen om skiljeförfarande.

Den nyssnämnda bestämmelsen innebär att en part, vars motpart inte betalar ett av skiljenämnden begärt förskott, har möjlighet att istället väcka talan vid allmän domstol och motparten har då förlorat sin rätt att åberopa skiljeavtalet som rättegångshinder. Frågan är om detta gäller endast om talan väcks om samma sak som i skiljeförfarandet eller om det också gäller vid varje tvist avseende det rättsförhållande som omfattas av det aktuella skiljeavtalet. Någon ledning i denna fråga finns inte i förarbetena till lagen om skiljeförfarande eller i praxis.

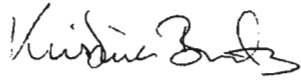
Bestämmelsen synes ha som syfte att motverka att en tredskande motpart fördröjer det rättsliga förfarandet. I en sådan situation kan det i och för sig förefalla rimligt att motparten förlorar möjligheten att alls åberopa skiljeavtalet vid tvister parterna emellan. Det förhållandet att motparten inte betalar sin del av ett begärt förskott kan emellertid bero på annat än tredska. Skiljeförfarandet kan, beroende på kärandepartens processföring, för motparten framstå som meningslöst eller utan slut. Ställningstagandet kan också grundas på en bedömning av den talan som skiljeförfarandet avser. Mot bakgrund av att det således kan finnas olika bevekelsegrunder bakom en vägran att betala ett förskott, framstår det som rimligt att verkan av denna vägran begränsas till den situationen att talan väcks i domstol om samma sak som skiljeförfarandet avsett (jfr Stefan Lindskog, Skiljeförfarande, s. 366 f.).

Så som Systherm har formulerat grunden för sin talan vid tingsrätten är det nu inte fråga om samma sak som skiljeförfarandet avsåg. Hovrätten delar därför tingsrättens uppfattning att Kordab inte förlorat rätten att i detta mål åberopa skiljeavtalet som rättegångshinder. Kordabs invändning om att frågan om kostnaderna för skiljeförfarandet skall anses rättskraftigt avgjord genom vad som förekom när skiljeförfarandet avslutades, får prövas inom ramen för ett nytt skiljeförfarande. Systherms överklagandet skall således avslås.

Slut

Hovrätten avslår överklagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga
Överklagande senast 2005-06-01

Kristina Boutz

i Pe Protokollat uppvisat/

SVEA HOVRÄTT

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Bilaga

Den som vill överklaga hovrättens avgörande skall göra detta genom att skriva till Högsta domstolen.

Skrivelsen skall dock skickas eller lämnas till hovrätten. Den skall ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av det överklagade avgörandet.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen skall pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast

1. om det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen
2. om det finns synnerliga skäl till en prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandet skall innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag och nummer för avgörandet),
3. den ändring i avgörandet som klaganden yrkar,
4. varför klaganden anser att avgörandet skall ändras,
5. de omständigheter som klaganden åberopar till stöd för att prövningstillstånd skall meddelas,
6. de bevis som klaganden åberopar och vad han vill styrka med varje bevis.

SOLNA TINGSRÄTT

PROTOKOLL
2004-11-30
Handläggning i
parternas utevaro
i Solna

Mål nr T 1239-04

TRYCKBILAGA 1

RÄTTEN

rådmannen Margareta Molin Stenberg

PROTOKOLLFÖRARE

tingsnotarien Josefin Kellgren

PARTER**Kärande**SYSTHERM INFO Spolka z ograniczona odpowiedzialnoæci, ul. Janickiego,
60-542 Poznan, PolenOmbud: advokaten Conrad Wallenrodhe, Warsaw Towers, ul. Sienna 39, VII,
00-121, Warszawa, Polen**Svarande**Kordab International AB, 556214-2900, Amiralitetstorget 3,
371 30 KARLSKRONA

Ombud: advokaten Per Håkansson, Ronnebygatan 49, 371 34 KARLSKRONA

SAKEN

skadestånd; nu fråga om avvisning

Handlingarna i målet genomgås varvid följande antecknas.

SYSTHERM INFO Spolka z ograniczona odpowiedzialnoæci (nedan Systherm) har yrkat att Kordab International AB (nedan Kordab) skall förpliktigas att till Systherm betala dels 188 070 kr, dels 355 560,49 polska zloty samt ränta på beloppen enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningen till dess betalning sker. Som grund härför har Systherm anfört i huvudsak följande. Parterna i målet träffade den 16 april 1997 ett avtal rörande utveckling, marknadsföring och försäljning av bland annat ett nytt dataprogram baserat på Windows NT-95 och kallat "GEOSECMA 2000". Avtalet innehöll bl a en konkurrensklausul och en skiljeklausul. Med anledning av att Kordab ensidigt avslutade samarbetet, underlät att betala avtals-

enlig ersättning till Systherm och därefter bröt mot konkurrensklausulen genom att engagera sig i konkurrerande verksamhet ansåg Systherm att Kordab hade brutit mot avtalet. Systherm påkallade därför den 5 maj 2001 skiljeförfarande gentemot Kordab i enlighet med avtalets skiljeklausul. Enligt denna klausul skall skiljeförfarandet handläggas enligt UNCITRAL:s skiljedomsreglemente. Efter det att skiljeförfarandet hade pågått i drygt två år begärde skiljenämnden i enlighet med artikel 41 i UNCITRAL:s regler att parterna skulle betala in ett extra förskottsbelopp som fastställdes till 500 000 kr för varje part. Kordab underlät dock att betala in denna summa. Skiljenämnden uppmanade därför Systherm att betala in även Kordabs belopp vid äventyr av att skiljeärendet annars skulle komma att skrivas av. Systherm meddelade den 11 november 2003 att man inte avsåg att betala in Kordabs del av summan, varvid skiljenämnden skrev av målet den 17 december 2003. Kordabs underlåtenhet att erlægga det begärda förskottet utgör ett brott mot skiljeavtalet som Kordab ingått med Systherm. Kordab skall till följd härav ersätta Systherm den skada som Systherm åsamkats till följd av kontraktsbrottet. Skadan består av dels den ersättning som Systherm betalat till skiljemännen, 188 070 kr, dels Systherms kostnader avseende ombudsarvode i skiljeprocessen, 239 560,49 polska zloty exklusive polsk moms, dels ock Systherms egna kostnader för skiljeförfarandet, 116 000 polska zloty.

Kordab har yrkat att Systherms talan skall avvisas. Till stöd för sitt yrkande har bolaget anfört i huvudsak följande. Parterna i målet har ingått ett avtal som berör den aktuella tvisten. Avtalet innehåller en skiljeklausul som bl a innebär att alla tvister och krav som uppstår på grund av avtalet eller är hänförliga till avtalet, brott mot avtalet, avtalets upphörande eller avtalets ogiltighet skall biläggas genom skiljeförfarande i överensstämmelse med UNCITRAL:s regler. Tvisten i förevarande mål rör påstått kontraktsbrott och skall enligt skiljeklausulen prövas av skiljenämnd. I skiljedom den 17 december 2003 har kostnaderna för skiljeförfarandet fastslagits och fördelats mellan parterna. Skiljenämnden har på grund av skiljeklausulen varit ensam behörig att besluta om fördelningen av kostnaderna i målet. Enligt artikel 40 i UNCITRAL:s regler hade skiljenämnden kunnat besluta om en annan fördelning av kostnaderna för skiljeförfarandet än den som framgår av skiljedomen. Systherm framställde emellertid inte några yrkanden under skilje-

förfarandet om en annan fördelning än att vardera parten skulle bära sina kostnader och att kostnaden för skiljedomsprocessen skulle fördelas lika mellan parterna. Kostnadsfördelningen är således redan rättskraftigt prövad av skiljenämnden i enlighet med avtalets skiljedomsklausul.

Systherm har bestritt avvisningsyrkandet och till stöd för sitt bestridande anfört i huvudsak följande. Systherms talan i tingsrätten gäller inte det kommersiella rättsförhållandet som härrör från det ursprungliga avtalet mellan parterna. Systherms talan i tingsrätten gäller i stället Kordabs avtalsbrott bestående i brott mot den aktuella skiljeklausulen genom underlåtenhet att betala det begärda förskottsarvodet. Skiljeklausulen har till följd härav slutat att gälla och kan ej längre åberopas som hinder för en rättegång. Detta framgår tydligt av 5 § 3 p lagen om skiljeförfarande. Det är således uppenbart att tvist om skadeståndsansättning på grund av brott mot skiljeklausulen inte kan prövas enligt just den klausulen. Vidare rör den aktuella tvisten inte fördelningen av kostnaderna i skiljedomsprocessen utan handlar om att Systherm orsakats direkt skada till följd av Kordabs brott mot skiljeklausulen. Skiljenämnden har i skiljedomen den 17 december 2003 tagit ställning till hur det utdömda arvodesbeloppet slutligen skall fördelas mellan parterna och huruvida någon part är berättigad till ersättning för sina kostnader. Skiljenämnden har endast avskrivit förfarandet från vidare handläggning och förpliktat parterna att solidariskt betala skiljemännens kostnader. Systherm hade inte heller möjlighet att få ett yrkande om rättegångskostnader prövat i skiljedomen utan att betala den del av förskottet som det ankom på Kordab att erlægga. Med hänsyn härtill och då den föreliggande situationen uppkom på grund av att Kordab hade underlåtit att betala sin del av det begärda förskottet kan det inte krävas av Systherm att bolaget skulle ha framställt ett yrkande om ersättning för sina kostnader redan i skiljeförfarandet.

Kordab har genmält. Enligt 42 § lagen (1999:116) om skiljeförfarande kan skiljenämnden på parts yrkande besluta att motparten skall utge ersättning för partens kostnader och hur ersättningen till skiljemännen slutligen skall fördelas mellan parterna. Av 36 § samma lag framgår det sätt på vilket talan skall föras mot en skiljedom som innebär att skiljemännen avslutat ett förfarande utan att pröva de

frågor som lämnats till avgörande av dem. Av besvärshänvisningen till den aktuella skiljedomen framgår att sådan talan skall föras vid Hovrätten över Skåne och Blekinge. En talan som enbart rör en fråga om motpartens ersättningsskyldighet för partens kostnader och den slutliga fördelningen mellan parterna av ersättningen till skiljemännen är enligt andra stycket av samma bestämmelse tillåten endast om skiljemännen är obehöriga att pröva tvisten. Om skiljedomen innebär något annat får en part som vill angripa beslutet klandra skiljedomen enligt bestämmelserna i 34 § samma lag. Systherm har varken överklagat eller klandrat skiljedomen inom utsatt tid.

Tingsrätten meddelar

SLUTLIGT BESLUT

Systherm yrkar i målet ersättning för kostnader som bolaget haft i samband med ett skiljeförfarande som avskrivits, närmare bestämt ersättning som Systherm har betalat till skiljemännen, Systherms ombudsarvode i skiljeprocessen samt Systherms egna kostnader för skiljeförfarandet. Kordab har gjort gällande att saken omfattas av den skiljeklausul som gäller mellan parterna och att käromålet därför skall avvisas. Systherm har däremot anfört att Kordab på grund av innehållet i 5 § 3 lagen om skiljeförfarande är förhindrad att åberopa skiljeavtalet som hinder för rättegång.

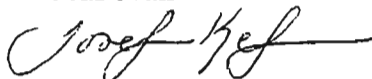
Nyssnämnda bestämmelse har till syfte att säkerställa att en part inte hindrar sin motpart från att få den fråga som hänskjutits till skiljenämnd prövad. Den part, vars motpart under ett skiljeförfarande inte har ställt sin del av begärd säkerhet inom rätt tid och som själv inte vill ställa hela säkerheten, har därför möjlighet att vända sig till allmän domstol med den tvist som skiljemännen annars skulle ha prövat. Den talan som Systherm väckt vid tingsrätten motsvarar emellertid inte den talan som behandlats under skiljeförfarandet. Enligt tingsrättens mening föreligger därför inte hinder för Kordab att åberopa det aktuella skiljeavtalet. Någon omständighet som föranleder att skiljeavtalet, vilket får anses omfatta den aktuella tvisten, inte skall anses gälla har inte framkommit. Systherms talan avvisas därför.

Vid denna utgång skall Systherm ersätta Kordabs rättegångskostnader i målet. Tingsrätten finner att yrkad ersättning avseende arvode är skälig. Det har inte framkommit något som tyder på att mervärdesskatten på arvodet inte är avdragsgill för Kordab. Kordab skall därför inte tillerkännas ersättning för mervärdesskatt på arvodet. Systherm förpliktas därför att till Kordab utge ersättning för rättegångskostnader med sextontusenfemhundra (16 500) kr avseende arvode jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för detta beslut till dess betalning sker.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 402)

Överklagande senast den 21 december 2004 ställs till Svea hovrätt

Som ovan

Josefin Kellgren

Prot uppv/ *JK*

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - SLUTLIGT BESLUT- (Prövningstillstånd krävs inte)

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om någon part inte är nöjd med beslutet kan han överklaga det skriftligen. Överklagandet skall adresseras till den hovrätt som finns angiven i slutet av beslutet, men skall skickas till tingsrätten. I överklagandet skall parten ange varför beslutet skall ändras och den ändring han vill ha. Överklagandet måste ha kommit in till *tingsrätten inom tre veckor* från beslutets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i beslutet. Tingsrätten skickar överklagandet till hovrätten.

UPPLYSNINGAR

1. Överklagandet skall alltså vara adresserat till hovrätten men *lämnas eller skickas till tingsrätten*. Om handlingarna skickas med posten skall det ske i fullständigt frankerad försändelse.
2. Till överklagandet skall normalt bifogas lika många kopior av inlagan som det finns motparter i målet. Har part inte bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på partens bekostnad.
3. Ni kan få ytterligare upplysningar av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av beslutet.